

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ
ข้อมูล ณ วันที่ ๑๐ เดือน สิงหาคม พ.ศ.๒๕๖๘

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล นายเสริม หาญชนะ

๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ ๕๓/๒ หมู่ ๘ ตำบลพราณ อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ ๓๓๑๔๐

โทรศัพท์ : ๐๘๘-๓๔๔-๘๔๑๑ Facebook : สวนลุงเสริม Line : จีรภัทร์ สวนลุงเสริม

เกิด พ.ศ. ๒๔๙๓ ปัจจุบันอายุ ๗๕ ปี

๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง

๕. ระดับการศึกษา ประถมศึกษาปีที่ ๖

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ

๖. อาชีพปัจจุบัน

☒ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว

☐ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร

ระบุ.....

๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท/ปี

๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๐

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก ทุเรียน

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๑ แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

แปลงเรียนรู้การผลิตทุเรียนคุณภาพ

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน ๕ ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

๑. การใช้น้ำอย่างรู้ค่า โดยเน้นการใช้น้ำแบบประหยัดแต่ได้คุณภาพสูง และการใช้น้ำให้ตรงตามความต้องการของพืชแต่ละช่วง เพื่อให้เกิดประโยชน์และประหยัดน้ำในช่วงที่มือน้ำน้อย

๒. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยเน้นการใช้พื้นที่ให้คุ้มค่าและให้เกิดประโยชน์สูงสุด ให้มีรายได้เสริมและการรู้จักออม พร้อมการทำกิจกรรมหลากหลายและต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดรายได้พอสมควรและมั่นคง ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๓. **ดินและปุ๋ย** โดยเน้นการตรวจสอบคุณภาพดิน ให้เก็บตัวอย่างดินไปตรวจค่า PH ของดิน ตรวจวัดค่าของธาตุอาหารในดิน ประสานกับสถานีพัฒนาที่ดินจังหวัดศรีสะเกษ ดำเนินการตามขั้นตอนเพื่อให้เกษตรกรได้ทราบคุณสมบัติของดินในแปลงที่ปลูกพืชและการใส่ปุ๋ยให้เหมาะสม และตรงตามความต้องการของพืชแต่ละช่วง การปรับปรุงบำรุงดิน การทำปุ๋ยชีวภาพ การทำน้ำหมักชีวภาพ ลดการใช้สารเคมี

๔. **การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช** โดยเน้นการลดใช้สารเคมี เพิ่มการใช้สารชีวภาพ ,สารชีวภัณฑ์ สาริตการผลิตเชื้อราไตรโคเดอร์มา , เชื้อราบิวเวอร์เรีย ป้องกันกำจัดเชื้อราที่เป็นสาเหตุโรครากเน่า โคนเน่า และป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืชชนิด

๕. **การผลิตทุเรียนคุณภาพ** โดยเน้นการบำรุงรักษาตามปฏิทินการปลูกพืช และการใช้อาหารเสริมให้ถูกช่วงระยะเวลา ก่อนและหลังการเก็บเกี่ยว การทำให้ทุเรียนสมบูรณ์ การควบคุมระบบน้ำ การใส่ปุ๋ยให้เหมาะสมกับความต้องการของพืช การเก็บเกี่ยวที่ถูกต้องวิธีและระยะเวลาที่เหมาะสม การดูแลลักษณะทุเรียนแก่ การนับอายุหลังดอกบาน เป็นต้น

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน ๖ หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน ๒ หลักสูตร ประกอบด้วย

- การลดต้นทุนการผลิต
- การเพิ่มผลผลิต

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน ๒ หลักสูตร ประกอบด้วย

- การพัฒนามาตรฐานคุณภาพสินค้า
- เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน ๒ หลักสูตร ประกอบด้วย

- การแปรรูป/การบรรจุภัณฑ์/การจัดการกลุ่ม
- การเชื่อมโยงการตลาด/การบริหาร/จัดการด้านการตลาด

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุนาจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

- หลักสูตรการแปรรูปผลผลิต (การทำปุ๋ยหมักจากเปลือกทุเรียน)

๑. วัตถุประสงค์

- เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้เข้าใจ และเห็นถึงความสำคัญในการผลิตปุ๋ยหมักจากเปลือกทุเรียน
- เพื่อให้เกษตรกรสามารถนำวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรกลับมาใช้ซ้ำ

๒. รูปแบบในการถ่ายทอดความรู้

- จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การศึกษาดูงาน และให้เรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง และทางสื่อโซเชียลต่างๆ

๓. เนื้อหาความรู้

การทำปุ๋ยหมักจากเปลือกทุเรียน หั่นเปลือกทุเรียนให้บางลง ผสมกับขี้วัวในสัดส่วนเปลือกทุเรียนต่อขี้วัว ๔ ต่อ ๑ พรมน้ำพอให้หมาด พลิกวันละครึ่งด้วยคราดเหล็ก พรมน้ำ "เฉพาะเมื่อแห้ง" ไม่ได้พรมน้ำทุกวัน พลิกให้ทั่ว โดยเฉพาะบริเวณก้นกะละมัง แต่ละวัน เปลือกทุเรียนจะค่อย ๆ เปลี่ยนสภาพเป็นมีสีดำ นุ่ม ไม่มีกลิ่น หนามทุเรียนที่เคยแข็ง ก็จะนุ่ม พอครบ ๓๐ วันก็ออกตากให้แห้ง แล้วเก็บเข้าถุงหรือนำไปใช้

ปุ๋ยหมักจากเปลือกผลไม้แบบนี้จะให้ค่าโพแทสเซียมสูง เพราะพืชจะสะสมโพแทสเซียมไว้ที่เมล็ดและเปลือกผลไม้ ปุ๋ยหมักที่มีค่า K สูงเหมาะที่จะเอาไปเร่งราก เร่งขนาดผลไม้ปกติค่ามาตรฐานปุ๋ยอินทรีย์จะกำหนดค่า K ไม่ให้น้อยกว่า ๐.๕% แต่ปุ๋ยหมักจากเปลือกผลไม้จะให้ค่า K สูงถึง ๓% สูงกว่ามาตรฐาน ๖ เท่า

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

- มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด โดยเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการระดับจังหวัด และได้แสดงความคิดเห็นเพื่อขับเคลื่อนงานในระดับจังหวัด โดยนำเสนอแนวคิดการบริหารจัดการการจัดกิจกรรมของเกษตรกรชาวสวนทุเรียนในพื้นที่อำเภอขุนหาญ เช่น กิจกรรมด้านประชาสัมพันธ์งานทุเรียนตามช่วงฤดูการผลิตทุเรียนต่างๆ

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

- มีการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) โดยผ่านกระบวนการประชุมคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. และแปลงใหญ่ โดยมีคณะกรรมการดำเนินการพิจารณาและให้ความเห็นชอบการดำเนินงาน ผู้มีส่วนร่วมการจัดทำแผน คือคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. และแปลงใหญ่ สมาชิกศูนย์ ศพก.

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำการเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำการเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำการเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

เกษตรกรในพื้นที่ตำบลพรานส่วนใหญ่จะทำการเกษตรหลากหลายชนิดพืชเป็นต้นว่า ข้าว มันสำปะหลัง ยางพารา ไม้ผล พืชผักต่าง ๆ และพืชเศรษฐกิจอื่น ๆ เพราะศักยภาพของภูมิประเทศและภูมิอากาศเหมาะสม ตลอดจนโครงสร้างของดินมีหลายชนิดขุดดิน ทำให้มีการประกอบอาชีพหลากหลายชนิดกิจกรรมตามความเหมาะสมของพืชแต่ละชนิด ส่วนใหญ่ปลูกข้าวร้อยละ ๗๐ และพื้นที่ปลูกเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมกับการปลูกข้าว (S๑) ร้อยละ ๖๕ โดยปลูกข้าวเพื่อจำหน่ายและบริโภคในครัวเรือน ส่วนการปลูกไม้ผล พืชไร่ พืชเศรษฐกิจร้อยละ ๓๐ เป็นพื้นที่ที่เหมาะสม (S๑) ดินมีความอุดมสมบูรณ์ แต่ประสบปัญหาการผลิตยังไม่ได้มาตรฐานการใช้ปัจจัยการผลิตสูง ราคาปุ๋ยและสารเคมีแพง การระบาดของโรคแมลงศัตรูพืชมาก ระบบน้ำไม่พอเพียง ทุเรียน เป็นพืชเศรษฐกิจหลักของตำบลพราน สร้างรายได้ให้เกษตรกรอำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ ปีละหลายร้อยล้านบาท ทำให้สภาพเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ดีขึ้น แต่ก็ประสบปัญหาด้านการผลิตที่ยังไม่ได้คุณภาพเท่าที่ควร การใช้ปัจจัยการผลิตสูง ราคาปุ๋ยและสารเคมีแพง การระบาดของโรคแมลง ระบบน้ำไม่เพียงพอ เกษตรกรขาดความรู้และประสบการณ์ด้านการผลิต และการตลาด

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

- การลดต้นทุนการผลิตทุเรียน เกษตรกรชาวสวนทุเรียน มีการใช้ต้นทุนการผลิตที่สูง จำเป็นต้องมีการศึกษาเรียนรู้และหาประสบการณ์ด้านการผลิต เช่น การผสมปุ๋ยใช้เอง, การผลิตสารชีวภัณฑ์, การใช้ปุ๋ยอย่างรู้ค่า, การวิเคราะห์ดิน, การตลาด

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตร โดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

- ใช้การผลิตที่ถูกหลักการเกษตรที่ดีและเหมาะสม(GAP) กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร โดยเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง ได้ออกมาปฏิบัติงานให้คำแนะนำ ส่งเสริมในด้านการบริหารจัดการสวนไม้ผลในเรื่องของการปฏิบัติจริง ให้ถูกหลักการของความปลอดภัยจากสารเคมี และมีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อยู่เป็นประจำ จนได้รับการตรวจประเมินแปลง ผ่านการตรวจประเมินแปลงตามข้อกำหนดของกรมวิชาการเกษตร ได้รับใบรับรองแหล่งผลิตพืช(GAP) ตั้งแต่ปี พ.ศ.2548

- มีการบริหารจัดการการผลิตและการตลาดที่ดี(แผนการผลิต และการตลาด) การวางแผนการผลิตและการตลาดภายในสวน โดยยึดหลักการปฏิบัติตามปฏิทินการปฏิบัติดูแลรักษาสวน ในแต่ละช่วงเดือนจากหลังการ

เก็บเกี่ยว จนถึง การเก็บเกี่ยวในแต่ละปี โดยอาศัยหลักวิชาการและประสบการณ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาผสมผสานกัน ในการปฏิบัติงานในสวน ทำให้ประสบปัญหาน้อยมาก(ยกเว้นการเกิดภัยธรรมชาติ)ส่วนในเรื่องของการตลาด

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

- การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการและเทคโนโลยี
- การวินิจฉัยข้อมูลเก็บข้อมูลที่เป็นประโยชน์เข้าสู่ฐานข้อมูล
- การวิเคราะห์ข้อมูลหรือการทำนายผลผลิตเชิงพื้นที่รวมไปถึงการวางแผนจัดการสวนทุเรียน
- การดำเนินการตามแผนปฏิบัติการที่วางไว้
- การประเมินประสิทธิภาพ หรือความคุ้มค่าแก่การลงทุนการนำไปใช้

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การผลิตทุเรียนภูเขาไฟคุณภาพ (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

ขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ(การบริหารจัดการในสวนทุเรียนภูเขาไฟคุณภาพ)

ทุเรียนเป็นไม้ผลยืนต้นขนาดใหญ่ สามารถเจริญเติบโตและให้ผลผลิตได้ดีในเขตที่มีสภาพอากาศ ร้อนชื้น อุณหภูมิที่เหมาะสม ประมาณ ๑๐ - ๔๖ องศาเซลเซียส มีจำนวนปริมาณน้ำฝนไม่น้อยกว่า ๒,๐๐๐ มิลลิเมตรต่อปี มีการกระจายตัวของฝนดี ความชื้นสัมพัทธ์ของอากาศสูงประมาณ ๗๕ ถึง ๘๕ เปอร์เซ็นต์ ดิน มีค่าความเป็นกรดเป็นด่าง (pH) ประมาณ ๕.๕ - ๖.๕ (กรมส่งเสริมการเกษตร, ๒๕๕๕)

๑.สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ในการปลูกทุเรียนมีดังนี้คือ

๑.๑ สภาพดิน ควรเป็นดินร่วน ดินร่วนปนทราย มีการระบายน้ำได้ดี และมีหน้าดินลึกมากกว่า ๕๐ เซนติเมตร เพราะทุเรียนเป็นพืชที่อ่อนแอต่อสภาพน้ำขัง และความเป็นกรดต่างของดินอยู่ระหว่าง ๕.๕ ถึง ๖.๕ หากจำเป็นต้องปลูก ทุเรียนในสภาพดินทราย จำเป็นจะต้องนำหน้าดินจากแหล่งอื่นมาเสริม ต้องใส่ปุ๋ยคอก รวมถึงต้องมีการดูแลเรื่องการให้น้ำ มากเป็นพิเศษ และแหล่งน้ำต้องเพียงพอด้วย แหล่งน้ำต้องมีแหล่งน้ำจัดให้ต้นทุเรียนได้เพียงพอตลอดทั้งปี

๑.๒ อุณหภูมิและความชื้น ทุเรียนชอบอากาศร้อนชื้น อุณหภูมิที่เหมาะสมอยู่ในช่วงประมาณ ๒๕ ถึง ๓๐ องศาเซลเซียส มีความชื้นสัมพัทธ์ในอากาศประมาณ ๗๕ ถึง ๘๕ เปอร์เซ็นต์ หากปลูกในพื้นที่ที่มีอากาศแห้ง แล้ง พื้นที่ที่มีอากาศ ร้อนจัดเย็นจัด และมีลมแรง จะพบปัญหาใบไหม้หรือใบร่วง ทำให้ต้นทุเรียนไม่ เจริญเติบโตหรือเติบโตช้าให้ผลผลิตช้าและ น้อย(กรมวิชาการเกษตร, ๒๕๕๑:๕-๖)

๒.พันธุ์ที่ปลูกคือ พันธุ์หมอนทอง ทรงพุ่มโปร่งเป็นรูปฉัตร ทรงใบยาว ปลายใบเรียวแหลม ฐานใบแหลม ผลมีขนาดใหญ่ ประมาณ ๒ - ๔.๕ กิโลกรัม มีการติดผลดี ทรงผลออกยาว เนื้อหนา หยาบ สีเหลืองอ่อน รสหวานมัน กลิ่นไม่แรง เมล็ดลีบ ติดผลดีมาก เนื้อมาก สุกแล้วเก็บไว้ได้นานกว่าพันธุ์อื่น ไม่ค่อยเป็นไส้ซึม

๓. การขยายพันธุ์ ที่สวนเลือกใช้กิ่งพันธุ์ที่ได้จากการเสียบยอด

๔. การปลูกและดูแลรักษา

๔.๑ การเตรียมพื้นที่

๔.๑.๑ พื้นที่ตอน ไถพรวน ปรับพื้นที่ให้เรียบ และขุดร่องระบายน้ำภายในสวน ถ้าเป็นพื้นที่ตอน ที่เคยปลูกไม้ยืนต้นมาก่อน ไม่ต้องไถพรวน

๔.๑.๒ พื้นที่ลุ่ม พื้นที่มีน้ำท่วมขังไม่มาก นำดินมาเทกองตามผังปลูก สูงประมาณ ๐.๗๕ – ๑.๒๐ เมตร แล้วปลูกทุเรียนบนสันกลางของกองดิน พื้นที่มีน้ำท่วมขังมาก ยกร่องสวนให้มีแนวสันร่องกว้างไม่น้อยกว่า ๖ เมตรร่องน้ำกว้าง ๑.๕ เมตร ลึก ๑ เมตร มีระบบระบายน้ำเข้า-ออกเป็นอย่างดี

๔.๒ วิธีการปลูก

เลือกต้นพันธุ์ ต้นแข็งแรง ตรงตามพันธุ์ ต้นต่อเป็นพันธุ์พื้นเมือง ทนทานต่อโรครากเน่า โคนเน่า ระบบรากไม่ขัดหรืองอ มีใบหนาและเขียวเข้มโดยมี ระยะปลูก ระบบสี่เหลี่ยมจัตุรัสหรือสามเหลี่ยมด้านเท่า ระยะปลูก ระหว่างแถวและต้น ๘ X ๘ เมตร หรือ ๑๐ X ๑๐ เมตร ระบบแถวกว้างต้นชิด ระยะปลูกระหว่างแถวและต้น ๑๐ X ๕ เมตร หรือ ๑๒ X ๖ เมตร

๔.๒.๑ แบบเตรียมหลุมปลูก ขุดหลุม กว้าง ยาว ลึก ประมาณ ๕๐ X ๕๐ เซนติเมตร ผสมดินปลูก ด้วยหญ้าแห้ง ปุ๋ยคอกและปุ๋ยเคมี ตากดินไว้ระยะหนึ่งจนดินยุบตัวคงที่ เติมดินผสมลงไปอีกจนเต็ม ปลูกต้นพันธุ์ในหลุมให้รอยต่อระหว่างต้นพันธุ์และต้นตออยู่สูงกว่าระดับดิน กลบดินรอบต้นพันธุ์ให้แน่น

๔.๒.๒ แบบนั่งแท่นหรือยกโคก ไม่ต้องขุดหลุมปลูก วางต้นพันธุ์แล้วขุดดินมากลบจนอยู่ในระดับเดียวกับผิวดินของต้นพันธุ์ ในลักษณะลาดเอียงออกไปโดยรอบรัศมี ประมาณ ๑ เมตร กลบดินให้แน่น พรวนดินและขุดดินเพื่อขยายโคน ปีละ ๑-๓ ครั้ง จนเริ่มให้ผลผลิตจึงหยุด

๔.๓ การดูแลรักษาทุเรียนก่อนให้ผลผลิต

๔.๓.๑ การพรางแสงสำหรับต้นเล็ก ใช้วัสดุธรรมชาติ เช่น ทางมะพร้าว ปักเป็นกระโจมครอบต้นทุเรียน ใช้ตาข่ายพรางแสง หรือ ปลูกต้นไม้โตเร็วระหว่างแถวทุเรียน ให้มีระยะห่างระหว่างต้นไม้โตเร็วที่สามารถแผ่ทรงพุ่มพรางแสงให้ต้นทุเรียน ได้ประมาณ ๓๐-๔๐ เปอร์เซ็นต์ เช่น กล้วย และทองหลาง เป็นต้น

๔.๓.๒ วิธีการให้ปุ๋ยและการให้น้ำ ปุ๋ยคอกอัตราบุงกีต่อต้น (๒.๒๕ กิโลกรัม = ๑ บุงกี) คิดเป็น ๒ เท่า ของเส้นผ่านศูนย์กลางทรงพุ่ม (เมตร) ต่อการใส่ ๑ ปี แบ่งใส่ ๒ ครั้ง ปุ๋ยเคมี สูตร ๑๕-๑๕-๑๕ หรือ ๑๖-๑๖-๑๖ อัตราเป็นกิโลกรัมต่อต้นต่อปี คิดเป็นเท่ากับเส้นผ่านศูนย์กลางทรงพุ่ม ๑ เมตร ใช้ปุ๋ย ๑ กิโลกรัม โดยแบ่งใส่ ๒-๔ ครั้ง

(๑) แบบเตรียมหลุมปลูก ให้แบ่งปุ๋ยครั้งแรกรองกันหลุมทั้งปุ๋ยคอกและปุ๋ยเคมี ใส่โดยการโรยรอบต้น ให้ปุ๋ยห่างโคนต้นประมาณ ๓๐ เซนติเมตร แล้วพรวนดินกลบปุ๋ยการใส่ในครั้งต่อไปให้โรยปุ๋ยบริเวณรอบขอบของการพรวนดินกลบปุ๋ยในครั้งแรก แล้วพรวน ดินกลบปุ๋ยในลักษณะของการขยายวงรอบต้นออกไป

(๒) แบบนั่งแท่นหรือยกโคก ให้ปุ๋ยครั้งแรกเมื่อต้นทุเรียนแตกใบอ่อนครั้งแรกแล้ว การใส่ปุ๋ยคอกและปุ๋ยเคมีปฏิบัติเช่นเดียวกัน โดยวิธีการโรยรอบต้นห่างจากโคนต้นประมาณ ๓๐ เซนติเมตร แล้วพรวนดินกลบปุ๋ย การใส่ในครั้งต่อไปให้โรยปุ๋ยบริเวณรอบขอบของการพรวนดินกลบปุ๋ยในครั้งแรก แล้วพรวนดินกลบปุ๋ยในลักษณะของการขยายวงรอบต้นออกไป

(๓) การให้น้ำ ระบบการให้น้ำที่เหมาะสม ใช้ระบบการให้น้ำแบบหัวเหวี่ยงเล็ก เพราะความต้องการน้ำของทุเรียนต้นเล็ก ประมาณ ๐.๖ เท่าของอัตราการระเหยน้ำ(มิลลิเมตรต่อวัน) คูณด้วยพื้นที่ทรงพุ่ม เช่น ในภาคตะวันออก เมื่ออัตราการระเหยน้ำวันละ ๓.๘-๕.๗ มิลลิเมตร มีพื้นที่ใต้ทรงพุ่ม ๑ ตารางเมตร เท่ากับการให้น้ำ ๒.๓-๓.๔ ลิตรต่อต้นต่อวัน

(๔) การตัดแต่งและควบคุมทรงพุ่ม หลังปลูกประมาณ ๑-๑.๕ ปี ตัดแต่งให้มีลำต้นเดี่ยว โดยตัดแต่งให้ทรงต้นโปร่ง โครงสร้างต้นแข็งแรง สวยงามสม่ำเสมอ เมื่อทุเรียนเริ่มให้ผลผลิตจะมีกิ่งประธาน ๑๒-๑๕ กิ่ง เวียนรอบต้น แต่ละกิ่งห่างกันประมาณ ๑๐-๑๕ เซนติเมตร กิ่งประธานกิ่งแรกอยู่สูงจากพื้นดินประมาณ ๑ เมตร กิ่งประธานแต่ละกิ่ง จะมีกิ่งรอง ๓-๔ กิ่ง กิ่งรองแต่ละกิ่ง จะมีกิ่งแขนงพอบประมาณและไม่บังแสงซึ่งกันและกัน

การปลูกและการดูแลรักษาทุเรียนในช่วงที่ยังไม่ให้ผลผลิต ต้องมีการกำหนดวางแผนผัง ทั้งวิธีการปลูก การดูแลและระบบน้ำให้มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ให้มากที่สุด และจะต้องมีความขยันหมั่นดูแล บำรุงรักษาต้นทุเรียนตามหลักวิธีการที่ถูกต้องอย่างสม่ำเสมอต้นทุเรียนจึงจะเจริญเติบโตและให้ผลผลิตภายในช่วงระยะเวลาที่ต้องการ

๔.๔ การดูแลรักษาทุเรียนที่ให้ผลผลิตแล้ว

๔.๑ การชักนำให้ออกดอก ต้นทุเรียนที่พร้อมออกดอกคือต้นที่เจริญเติบโตแตกกิ่งก้านสาขามาแล้ว อย่างน้อย ๑ ชุต มีการสะสมอาหารเพียงพอ ใบและกิ่งส่วนใหญ่เกือบทั้งต้นเป็นใบแก่ การกระตุ้นให้ทุเรียนออกดอก ได้มากและเป็นดอกกรุ่นเดียวกัน ทำได้ ดังนี้

๔.๑.๑ การตัดแต่งกิ่ง หลังเก็บเกี่ยวเริ่มตัดแต่งไปแล้วครั้งหนึ่งเมื่อทุเรียนเริ่มแตกใบอ่อน และมีการเจริญของกิ่งก้านสาขาอย่างต่อเนื่อง พอบทรวงพุ่มเริ่มทึบจึงเริ่มตัดแต่งกิ่งน้ำค้างภายในทรงพุ่มให้หมดอีกครั้ง หนึ่งก่อนออกดอก

๔.๑.๒ การใส่ปุ๋ย ต้นทุเรียนที่ผ่านการเตรียมต้นมาอย่างดีต้นและใบมีความสมบูรณ์ ช่วง ก่อนออกดอก ๓๐-๔๕ วัน ควรใส่ปุ๋ยที่มีธาตุโพแทสเซียมสูง และมีธาตุไนโตรเจนต่ำ กระตุ้นให้ต้นทุเรียนหยุด พัฒนาการทางด้านกิ่งก้านสาขา และชักนำให้เกิดตาดอก

๔.๑.๓. การให้น้ำ ในช่วงสิ้นสุดฤดูฝน เริ่มเข้าสู่ช่วงแล้งในฤดูหนาว ควรงดการให้น้ำเพื่อให้ ต้นทุเรียนผ่านสภาพแห้งที่ต่อเนื่องประมาณ ๑๐-๑๔ วัน ปลายยอดต้นทุเรียนที่สมบูรณ์ จะมีใบแก่ที่ตั้งขึ้น และเริ่ม เห็นดอกในระยะไข่ปลา ขึ้นอยู่กับสภาพความพร้อมของทุเรียน ดังนี้

๔.๒ การกระตุ้นพัฒนาการของตาดอก ในระยะที่มีการออกดอกทุเรียนจะมีอาหารสะสมในต้นลด น้อยลง จากนั้นเมื่อทุเรียนติดผลแล้วถ้าอาหารที่สะสมอยู่ไม่เพียงพอทุเรียนจะสลัดผลทิ้ง จึงต้องมีการตัดแต่งดอกและ ผลให้เหมาะสม ผู้ปลูกทุเรียนต้องมีความเข้าใจในธรรมชาติของดอกทุเรียนที่เพียงพอ จึงจะสามารถจัดการเพื่อส่งเสริม พัฒนาการของตาดอกและเพิ่มการติดผลได้ ดังนี้

๔.๒.๑ การให้น้ำ หลังจากทุเรียนออกดอกเป็นไขปลาแล้ว จึงค่อยเริ่มให้น้ำโดยเพิ่มปริมาณที่ละน้อยจนสู่ระดับปกติในสัปดาห์ที่ ๓ หลังดอกบาน เมื่อดอกทุเรียนถึงระยะหวั่นไหว หรือ ประมาณ ๑ สัปดาห์ก่อนดอกบาน จะต้องจัดการน้ำเพื่อให้ปลายยอดเกสรตัวเมียมีความเข้มข้นของน้ำหวานพอเหมาะต่อการงอกของละอองเรณู โดยลดปริมาณน้ำลงเป็น ๑ ใน ๓ ของที่เคยให้

๔.๒.๒ การป้องกันกำจัดศัตรูพืช มีการตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ ศัตรูที่พบมากช่วงออกดอกได้แก่ โรคแอนแทรกโนส เพลี้ยไฟ ไรแดง ในช่วงดอกทุเรียนบานควรหว่านเชื้อไตรโคเดอร์มาเพื่อป้องกันเชื้อราสาเหตุโรคพืช

๔.๒.๓ การตัดแต่งดอก เมื่อดอกทุเรียนมีอายุได้ประมาณ ๓๐ วัน(ระยะกระดุม) ควรเริ่มตัดแต่งช่อดอก ประมาณ ๓-๖ ช่อ ต่อความยาวกิ่ง ๑ เมตร (ทำบนกิ่งขนาดเล็กน้อยกว่า หรือเท่ากับ ๒ เซนติเมตร) ตัดช่อดอกบริเวณปลายกิ่งทิ้ง ให้เป็นดอกกรุ่นเดียวกันทั้งต้น

๔.๒.๔ การช่วยผสมเกสร ทำในเวลากลางคืนโดยตัดเอาเฉพาะอับเรณูที่มีละอองสีขาวในภาชนะรวบรวมไว้ ตั้งแต่เวลา ๑๙.๐๐-๑๙.๓๐ น. หรือ ใช้แปลงขนอ่อนผูกติดกับปลายไม้ สลับไปมาระหว่างต้น ถ้าสวนที่มีการจัดการน้ำติดดอกทุเรียนจะบานค้างถึงตอนเช้าก็จะได้แมลงมาช่วยผสมเกสรโดยไม่ต้องมาผสมเกสรในตอนกลางคืน

๔.๓ การจัดการเพื่อเพิ่มปริมาณและคุณภาพผลผลิต

๔.๓.๑ การตัดแต่งผล เพื่อเป็นการจัดวางตำแหน่งของผลให้เหมาะสม และมีปริมาณผลที่เหมาะสมกับ อายุ ขนาด และความสมบูรณ์ของต้นทุเรียน ทำได้ ๓ ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ ๑ ตัดแต่งผลที่มีขนาดเล็กบิดเบี้ยว ผลต่างรุ่น บนกิ่งเดียวกันให้เหลือเฉพาะที่มีผลสมบูรณ์ชั่วผลใหญ่ โดยเผื่อไว้ให้มากกว่าจำนวนที่จะไว้จริงประมาณ ๒๐ เปอร์เซ็นต์ แนะนำให้ไว้เป็นผลเดี่ยวห่างกันผลละ ๓๐ เซนติเมตร

ครั้งที่ ๒ ตัดแต่งผลที่บิดเบี้ยวและโตช้ากว่าผลอื่นในรุ่นเดียวกัน ผลที่มีหนามแดงและผลที่มีโรคแมลงเข้าทำลายออก เพื่อปรับผลให้สมดุลกับอาหารที่มีอยู่ เมื่ออายุ ๕-๘ สัปดาห์หลังดอกบาน การตัดแต่งรอบนี้จะช่วยให้ผลที่เหลืออยู่มีการขึ้นพุ่มขยายขนาด และพัฒนาคุณภาพของเนื้อได้ เป็นอย่างดี

ครั้งที่ ๓ หลังตัดแต่งครั้งที่ ๒ แล้วประมาณ ๑-๒ สัปดาห์ ให้ตัดแต่งครั้งสุดท้าย เอาเฉพาะผลบิดเบี้ยว ก้นจีบ หัวหลิม ผลเล็กและมีโรคแมลงรบกวนออก เหลือผลที่มีขนาดรูปร่างใกล้เคียงกัน เท่ากับจำนวนผลที่ต้องการเอาไว้จริง

๔.๓.๒ การให้น้ำ ถ้าทุเรียนได้รับน้ำมากและเร็วเกินไปจะทำให้ผลร่วงได้ แต่ถ้าให้น้อยจะทำให้โตช้า รูปทรงไม่ปกติ ดังนั้นหลังดอกบานแล้วจึงต้องให้น้ำสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

๔.๓.๓ การจัดการกับปัญหาการแตกใบอ่อนในระหว่างการพัฒนาของผล ในช่วงที่ผลทุเรียนเจริญเติบโตถ้ามีการแตกใบอ่อน จะเกิดการแย่งอาหารกันระหว่างดอกกับใบอ่อน จะทำให้ผลร่วง รูปร่างบิดเบี้ยว เนื้อทุเรียนมีอาการแกน เตาะเฒ่า รสชาติไม่อร่อย ควรมีการจัดการ ดังนี้

(๑) ป้องกันการแตกใบอ่อนในระยะ ๑ เดือน เพื่อป้องกันผลร่วงหลัง ดอกบาน ต้องสำรวจทุเรียนทุกต้นและสำรวจดูปลายกิ่งตามการแตกใบอ่อนอย่างใกล้ชิด ถ้าพบว่าปลายยอดเริ่มคลี่เป็นหางปลา

ให้นิดพ่นด้วยปุ๋ยโพแทสเซียมไนเตรท(๑๓-๐-๔๖) อัตรา ๑๐๐-๓๐๐ กรัมต่อน้ำ ๒๐ ลิตร เพื่อปลดปล่อยไนโตรเจนและยับยั้งพัฒนาการของตาใบได้นานประมาณ ๓ สัปดาห์

(๒) ป้องกันแก้ปัญหาการแตกใบอ่อนในระยะ ๕-๘ สัปดาห์ เพื่อให้ผลทุเรียนขึ้นพุ่มเร็วและมีทรงสวย โดยถ้าตรวจพบในระยะหางปลา ให้ปลดปล่อยไนโตรเจนและยับยั้งการพัฒนาของตาใบตามคำแนะนำข้างต้น แต่ถ้าพบใบอ่อนในระยะหางปลา ต้องชะลอการเติบโตของใบอ่อนหรือให้โตแบบช้าๆ โดยให้อาหารอย่างช้าๆ ควบคู่กับอาหารเสริมทางใบเพื่อให้ใบอ่อนและผลอยู่ด้วยกันได้ โดยพ่นคาร์โบไฮเดรตสำเร็จรูป อัตรา ๒๐ มิลลิลิตร+ สารมีพิควอทคลอไรด์ ๑.๕% อัตรา ๕๐ ซีซีต่อน้ำ ๒๐ ลิตร

๔.๓.๔ แก้ปัญหาการแตกใบอ่อนในระยะ ๘-๑๐ สัปดาห์ หลังดอกบานเพื่อป้องกันเนื่อแกน เตาเผา สามารถแยกตามความสมบูรณ์ของต้นทุเรียน ดังนี้

(๑) ถ้าต้นทุเรียนมีความสมบูรณ์น้อย ให้ยับยั้งการแตกใบอ่อนโดยการฉีดพ่นสารมีพิควอทคลอไรด์ ๑.๕% อัตรา ๕๐ ซีซีต่อน้ำ ๒๐ ลิตร แต่ถ้ายังไม่สำเร็จก็ให้ปลดปล่อยไนโตรเจนตามข้อ ก) แต่ถ้ายังไม่สามารถยับยั้งการแตกใบอ่อนได้ แสดงว่าผลผลิตต้องมีคุณภาพไม่ดีควรคัดแยกผลผลิตให้ชัดเจนจากต้นอื่น

(๒) ถ้าต้นทุเรียนมีความสมบูรณ์เพียงพอ ถ้าแตกใบอ่อนน้อยกว่า ๕๐% ก็ไม่มีผลต่อคุณภาพเนื้อ แต่ถ้ามากกว่า ๕๐% ต้องทำให้ใบอ่อนเติบโตอย่างช้าๆ ควบคู่กับการให้อาหารทางใบตามคำแนะนำข้างต้น

๔.๓.๕ การโยงผลทุเรียน หลังจากการติดผลแล้วทุเรียนบางต้นที่ติดลูกดกจะต้องทำการโยงผลไว้กับกิ่ง โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีลมพัดแรง เพื่อป้องกันการหลุดร่วงและเสียหายที่อาจจะเกิดจากแรงลม โดยการโยงผลดังกล่าวจะทำในระหว่างสัปดาห์ที่ ๕-๘ หลังดอกบาน การโยงผลต้องผูกเชือกโยงเหนือกิ่งทุเรียนให้เลยตำแหน่งเชื่อมต่อระหว่างข้อผลกับกิ่งไปทางด้านปลายกิ่ง เชือกที่โยงกิ่งหรือผลทุเรียนต้องเป็นวัสดุที่ทนต่อแรงดึงค่อนข้างสูง ถ้ามีหลายรุ่นควรใช้เชือกโยงหลายสีเพื่อสะดวกต่อการเก็บเกี่ยว

๕. การเก็บเกี่ยวทุเรียน

๕.๑ การนับอายุผล เป็นวิธีที่แน่นอนโดยนับจากวันที่ดอกบานจนถึงวันที่ผลแก่พร้อมเก็บเกี่ยวโดยปกติดอกทุเรียนในแต่ละรุ่นจะทยอยบานจนครบทุกดอกในแต่ละข้อใช้เวลาประมาณ ๗ วัน ดังนั้นดัชนีการนับอายุผลเก็บเกี่ยวอาจมีตารางคลาดเคลื่อนเกิดขึ้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความผันแปรทางด้านต่างๆ ในแต่ละปีหรือในแต่ละท้องถิ่นขึ้นอยู่กับสภาพภูมิอากาศ ถ้าอุณหภูมิเฉลี่ยสูง ทุเรียนจะแก่เร็วกว่าที่อุณหภูมิต่ำ การนับอายุผลตั้งแต่มอดอกบานจนถึงวันเก็บเกี่ยวจะมีความแตกต่างกันตามสายพันธุ์ของทุเรียน ดังนี้

- ก) พันธุ์กระดุม ๙๐ - ๑๐๐ วัน
- ข) พันธุ์ชะนี ๑๑๐ - ๑๒๐ วัน
- ค) พันธุ์ก้านยาว ๑๒๐ - ๑๓๕ วัน
- ง) พันธุ์หมอนทอง ๑๔๐ - ๑๕๐ วัน

๕.๒ สีผล(หนาม) ทูเรียนผลอ่อนหนามของผลจะมีสีเขียวหรือน้ำตาลอ่อนเมื่อผลแก่ปลายหนามจะเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลเข้ม แต่อาจเกิดความคาดเคลื่อนถ้าได้รับแสงไม่เท่ากัน โดยถ้าได้รับแสงในปริมาณที่มากเกินไปผิวอาจจะคล้ำและมีลักษณะกร้าน

๕.๓ ร่องหนาม ทูเรียนแก่ร่องหนามจะขยายออกทำให้ร่องหนามห่าง และสีของทูเรียนจะเข้มมากขึ้นเมื่อผลทูเรียนมีความแก่เพิ่มขึ้น

๕.๔ ปลิง ผลทูเรียนแก่ปลิงจะมีลักษณะบวมใหญ่ ผิวปลิงสาก ซึ่งทูเรียนบางพันธุ์จะเห็นได้ไม่ชัดเจน

๕.๕ ความยืดหยุ่นของปลายหนาม ผลทูเรียนแก่ปลายหนามจะมีลักษณะยืดหยุ่น มีแรงดีดกลับเมื่อบีบปลายหนามเข้าหากัน ส่วนทูเรียนผลอ่อนปลายหนามจะมีลักษณะแข็ง ไม่ยืดหยุ่น

๕.๖ ร่องพู (ร่องหนามบริเวณหนามขนาดใหญ่) ผลทูเรียนแก่จะมีรอยต่อระหว่างร่องพูมากขึ้น สามารถมองเห็นได้ชัดเจนและมีผลค่อนข้างตรง

๕.๗ การเคาะผล ผลทูเรียนแก่เมื่อมีการเคาะผลจะมีเสียงกลวงของช่องว่างภายในผล เสียงจะหนักหรือเบาแตกต่างกันขึ้นกับพันธุ์ แต่ถ้ามีการเคาะผลในตอนเช้าหรือมีสภาพความชื้นสูง ก็อาจก่อให้เกิดความคลาดเคลื่อนได้ ซึ่งวัสดุที่ใช้อาจเป็นด้ามมีด หรือหวายหุ้มด้วยพลาสติกก็ได้

๕.๘ การดูน้ำที่ก้านผล ทูเรียนแก่เมื่อตัดก้านผลหรือปลิง และใช้มือสัมผัส จะพบน้ำใสๆ เมื่อชิมจะมีรสชาติหวาน ในขณะที่ทูเรียนอ่อนจะมีลักษณะขื่นเหนียว มียางติดมือเมื่อสัมผัส

อย่างไรก็ตามการแก่ของทูเรียนที่ประมาณเป็นเปอร์เซ็นต์จะแยกโดยผู้ชำนาญการที่โรงคัดบรรจุทูเรียน โดยมักใช้ทูเรียนแก่ ๖๐-๗๐% ที่จะสุกภายใน ๗ วัน เป็นทูเรียนส่งออก และทูเรียนแก่ ๘๐-๙๐% สำหรับส่งขายในประเทศ ถ้าทูเรียนแก่มากกว่า ๙๕% ถือว่าสุกใช้รับประทานได้

ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมา
ปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติม เพื่อการ
เปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๑.....ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑) พุเรียน พื้นที่ปลูกจำนวน.....๑๕-๐-๐.....(ไร่-งาน-วา)

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า พุเรียน มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

รายละเอียดค่าใช้จ่ายภายในสวนในรอบ 1 ปีการผลิต	จำนวน	หน่วย
1. ค่าใช้จ่าย		
1.1 ค่าแรงงาน	8,000.00	บาท
ค่าเตรียมดิน + ขุดหลุม (ปีปลูก)	-	บาท
ค่าปลูก (ปีปลูก และปลูกซ่อม)	-	บาท
ค่าดูแลรักษา	5,000.00	บาท
ค่าเก็บเกี่ยว รวบรวม (ช่วงปีให้ผล เฉลี่ยต่อปี)	3,000.00	บาทต่อไร่ ต่อปี
1.2 ค่าวัสดุ	8,000.00	บาท
ค่าพันธุ์ (ปีปลูก และปลูกซ่อม)	-	บาท
ค่าปุ๋ย/วัสดุปรับปรุงบำรุงดิน	5,000.00	บาท
ค่าฮอร์โมนพืช/น้ำหมัก ที่ใช้ในการเร่งการเจริญเติบโต	1,000.00	บาท
ค่าสารชีวภัณฑ์ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช	1,000.00	บาท
ค่ายาปราบศัตรูพืชและวัชพืช	500.00	บาท
ค่าวัสดุอื่นๆ น้ำมันเชื้อเพลิง และค่าซ่อมแซมอุปกรณ์	500.00	บาท
1.3 เสียโอกาสเงินลงทุน	1,200.00	บาท
1.4 ค่าเช่าที่ดิน	-	บาท
1.5 ค่าเสื่อมอุปกรณ์	500.00	บาท
1.6 ค่าเสียโอกาสอุปกรณ์	50.00	บาท
2. ผลผลิต ที่คาดว่าจะเก็บเกี่ยวได้ในแปลงนี้ (เฉลี่ย)	1,500	กิโลกรัม/ไร่
3. ราคาที่คาดว่าจะขายได้	80	บาท/กก
4. ผลการคำนวณตามต้นทุน (ไร่)	จำนวน	ไร่
ต้นทุน เฉลี่ย ต่อไร่	17,750	บาท/ไร่
ต้นทุน ทั้งแปลง จำนวน 15 ไร่	266,250	บาท
รายได้จากการจำหน่ายพุเรียน ต่อไร่	120,000	บาท/ไร่
*** รายได้จากการจำหน่ายพุเรียน จำนวน ทั้ง 15 ไร่	1,800,000	บาท
กำไรสุทธิ	1,533,750	บาท

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ พืชผัก, พืชสวน ผลิตภัณฑ์แปรรูปทางการเกษตร

เฉลี่ยรายได้วันละ - บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ พืชผัก, พืชสวน ผลิตภัณฑ์แปรรูปทางการเกษตร

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ - บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ พืชผัก, พืชสวน ผลิตภัณฑ์แปรรูปทางการเกษตร

เฉลี่ยรายได้เดือนละ - บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ทุเรียน ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากทุเรียน การท่องเที่ยวเชิงเกษตร

เฉลี่ยรายได้ปีละ ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

- ประโยชน์ต่อตนเอง

เกษตรกรต้นแบบได้รับการพัฒนาศักยภาพด้านการเกษตรให้มีความรู้ความเข้าใจด้านการเกษตร ได้รับการสนับสนุนในการเป็นต้นแบบ และเป็นศูนย์เรียนรู้ที่มีศักยภาพในการถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรที่สนใจเข้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือแม้กระทั่งนักท่องเที่ยวที่มีโอกาสได้เข้ามาเยี่ยมชมสวน

- ประโยชน์ต่อชุมชน

- เกษตรกรในพื้นที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ และสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในพื้นที่สวนทุเรียนของตน เพราะสวนลุงเสริมเป็นสวนทุเรียนที่มีชื่อเสียงสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เป็นจำนวนมากในแต่ละปี ทำให้สวนเครือข่ายหรือสมาชิกในชุมชนได้ลูกค้าหรือนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นไปด้วยส่งผลให้ทุกคนมีรายได้เพิ่มขึ้นตามไปด้วย และทำให้สามารถยกระดับเศรษฐกิจภายในชุมชนให้ดีขึ้นตาม

๒. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

- เทคโนโลยี และนวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรภายในศูนย์เรียนรู้ มีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของตนเอง และชุมชน

๑) รักษาคุณภาพดินให้มีความอุดมสมบูรณ์

๒) รักษาสิ่งมีชีวิตตามระบบนิเวศทางธรรมชาติ เช่น เลี้ยงปลาในบ่อพักสวนทุเรียน

๓) รักษาสิ่งแวดล้อมในบริเวณสวนโดยการใช้สารชีวภัณฑ์ทำให้เกิดมลพิษจากการใช้สารเคมี

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

๑) ดินมีความอุดมสมบูรณ์

๒) อากาศไม่มีมลพิษ

๓) ศัตรูทางธรรมชาติไม่โดนทำลาย

๔) ลดต้นทุนปัจจัยการผลิต

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

- เป็นศูนย์เรียนรู้ที่สามารถกระจาย ถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกร มีการนำข้อมูลต่างๆ ทั้งข้อมูลทางภูมิศาสตร์ ข้อมูลพื้นฐาน มาวิเคราะห์เพื่อการพัฒนาด้านการเกษตร โดยเฉพาะทุเรียนซึ่งเป็นพืช GI

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

- เป็นแหล่งให้บริการความรู้ที่ปฏิบัติจริง เห็นจริง นำไปสู่การพัฒนาของเกษตรกร เกิดเป็นกลุ่มด้านการเกษตรของอำเภอขุนหาญ

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

- ให้อำเภอปรึกษาปัญหาด้านการเกษตร การบริหารจัดการองค์กร และเชื่อมโยงการดำเนินงาน ทั้งใน ส่วนของการจัดการกลุ่ม และผลผลิตการเกษตร

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

- ข้อมูลด้านการจัดการผลผลิต การวิเคราะห์ช่องทางตลาด การแจ้งเตือนการระบาด

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกร ในชุมชนหรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติได้อย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

- การขยายผลโดยผ่านการถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรผู้นำ โดยเกษตรกรได้รับความรู้ นำไปปรับใช้ในพื้นที่ จนเป็นกลุ่มทุเรียนคุณภาพของอำเภอขุนหาญ

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

- มีส่วนร่วมในการพัฒนาส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ โดยเป็นเกษตรกรต้นแบบที่สามารถเชื่อมโยงการดำเนินงานด้านการเกษตร สร้างการรับรู้ด้านการเกษตรให้ประชาชนได้รับทราบ และนำไปปฏิบัติ

๔.๑.๗ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

- บทบาทในการเชื่อมโยงการดำเนินงานระหว่างศูนย์เรียนรู้กับผู้เกี่ยวข้อง สร้างกระบวนการดำเนินงานระหว่างกลุ่มแปลงใหญ่ เชื่อมโยงสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน เช่น GAP ทุเรียน จนสามารถแก้ไขปัญหาด้านการจำหน่ายผลผลิตทุเรียนส่งออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน

๑) เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

เปิดบริการให้เข้าชมสวนผลไม้ต่าง ๆ จัดให้ชมผลไม้แบบบุฟเฟต์ และจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร มีซ้อปและตลาดเกษตรชุมชนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มไม้ผลทุเรียนภูเขาไฟมาศึกษาเรียนรู้ภายในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

๓) สินค้าของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรและเครือข่าย (โดดเด่น มีเอกลักษณ์ของชุมชน/สินค้าวิสาหกิจชุมชน) จำหน่ายผลไม้ ได้แก่ ทูเรียน เงาะ มังคุด ลองกอง พันธุ์ไม้ผลได้แก่ ทูเรียน เงาะ มังคุด ลองกอง กาแฟ และเครื่องดื่ม

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

- เป็นประธานกลุ่ม กลุ่มไม้ผลหนองเก่า - ชำตาโตง
- เป็นประธาน ศพก.ระดับอำเภอ
- เป็นกรรมการ ศ.พ.ก จังหวัดศรีสะเกษ
- เป็นสวนทุเรียนต้นแบบของของอำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ
- เป็นปราชญ์ชาวบ้านของอำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ
- เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตำบลพราน อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

- ร่วมกิจกรรมประเพณีต่างๆ ในชุมชน/ตำบล
- ร่วมเป็นจิตอาสาทำความดี ถวายพ่อหลวงรัชกาลที่ ๙
- ร่วมบริจาคเงินสร้างศาลาวัดและที่พักสงฆ์บ้านหนองเก่า หมู่ ๘ ตำบลพราน อำเภอขุนหาญ

จังหวัดศรีสะเกษ

- ร่วมกิจกรรมการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรในงานเทศกาลไม้ผลของศรีสะเกษ/งานเทศกาลไม้ผลและของดีศรีขุนหาญเป็นประจำทุกๆปี
- ร่วมบริจาคผลไม้เพื่อจัดทำกระเช้าของที่ระลึกในงานเทศกาลไม้ผลของศรีสะเกษ/งานเทศกาลไม้ผลและของดีศรีขุนหาญเป็นประจำทุกๆปี
- ร่วมบริจาคทรัพย์เพื่อบำรุงและพัฒนาโรงเรียนบ้านหนองเก่า

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

“พูดให้น้อย ทำให้มาก”

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

๑. นายธวัชชัย ดีลาส	ตำแหน่ง เกษตรอำเภอขุนหาญ
๒. นายมงคลชัย ชุมโทโล่	ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
๓. นางสาวสุนิภา ใจงาม	ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
๔. นางสาวฉวีราภูล ดวงนามล	ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

กระบวนการถอดบทเรียน

- ๑) ประชุมวางแผนการดำเนินงาน
- ๒) จัดทำประเด็นในการถอดบทเรียน โดยกำหนดหัวข้อที่จะทำการถอดบทเรียน
- ๓) ลงพื้นที่จัดเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้อง
- ๔) วิเคราะห์ข้อมูล
- ๕) รายงานผลการถอดบทเรียน

เครื่องมือที่ใช้

- ๑) การจดบันทึก
- ๒) ภาพถ่าย
- ๓) การสอบถาม
- ๔) การเล่าเรื่อง

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

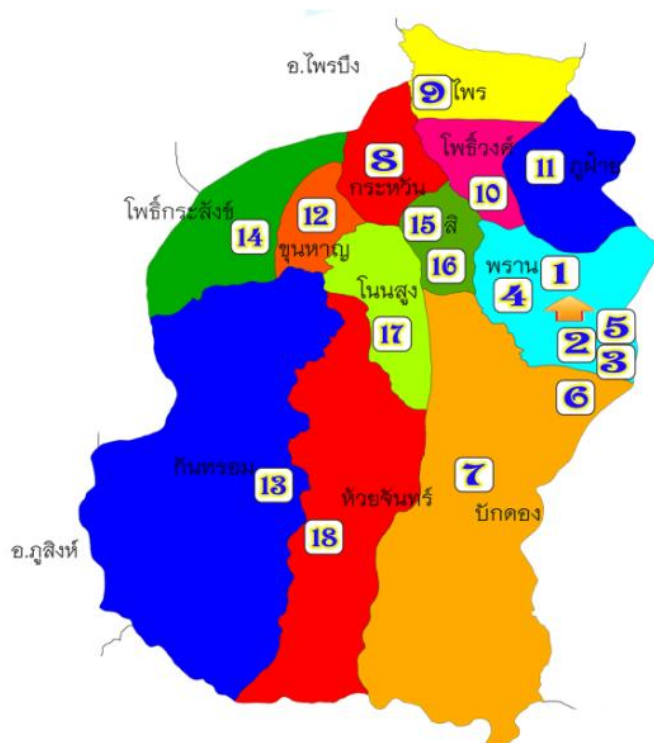
- ไม่มี

*****หมายเหตุ** ๑. ให้แนบภาพประกอบในแต่ละข้อ

๒. ใส่ภาคผนวกในส่วนของแผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. และศพก. เครือข่าย หรือส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของ ศพก.

ภาคผนวก

แผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก.หลัก และศพก.เครือข่าย

ที่	ตำบล	ที่ตั้ง		พิกัด GPS		กิจกรรม	ประธานวิทยากรเกษตรกร		จนท.ผู้ประสาน
		สถานที่	บ้านเลขที่ หมู่ที่	X	Y		ชื่อ - สกุล	เบอร์โทร	
1	พราหม	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลพราหม(ตจช.)	147 15	444765	1614151	เครือข่ายพืชไร่	นายบุญชา ปรามศรี	0819554331	นายมงคลชัย ชุมไธโล
2	พราหม	สวนลุงเวียง บ้านช้างเหล็ก	236 10	446408	1609238	ทุเรียน	นายเวียง สุภาพ	0801534936	นายมงคลชัย ชุมไธโล
3	พราหม	สวนนันทกานต์	165 10	447047	1609003	ทุเรียน	นางณัฐกานต์ ผาขาววงศ์	0857673351	นายมงคลชัย ชุมไธโล
4	พราหม	บุญทวีฟาร์ม	33 20	441654	1617277	เครือข่ายพืชไร่	นายบุญทวี ชนธม	084417556	นายมงคลชัย ชุมไธโล
5	พราหม	สวนพิรุณ	25/3 8	445846	1612544	ทุเรียน	นายสุทัย ชันคำ	0821497168	นายมงคลชัย ชุมไธโล
6	บักคอง	สวนลุงทองบ้านจำป๋นโต	173 10	448188	1607639	ทุเรียน	นายณัฐพล วรรณสิทธิ์	0913431149	นายเฉลิมพล ทองอ้อม
7	บักคอง	เจริญนิคมฟาร์ม	100 8	444842	1607880	เครือข่ายพืชไร่	พ.ต.ฉัตรชัย สุคันธรัตน์	0881332792	นายเฉลิมพล ทองอ้อม
8	กระหวิน	ศูนย์ข้าวชุมชนตำบลกระหวิน	215 2	436167	1622289	ข้าว	นางจันทราทิพย์ คำไท	0952547410	นายนิยอ คำผาง
9	โพธิ์	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลโพธิ์(ตจช.)	104 6	436166	1622308	ผลิตสารชีวภัณฑ์	นางพรวิไล สุริยะ	0810757594	นายนิยอ คำผาง
10	โพธิ์	ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน(ตดปช.)	59 7	442308	1618914	พืชผัก	นายสมพล วรรณทอง	0881211124	นางสาวณัฐนันท์ สีลาคำ
11	ภูฝ้าย	สวนเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง	99/4 7	449078	1622367	เครือข่ายพืชไร่	นายสุจินต์ ดาวจันทร์	0855025860	นางสาวณัฐนันท์ สีลาคำ
12	ขุนหาญ	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนตำบลขุนหาญ	243 1	432887	1617536	เครือข่ายพืชไร่	นายบุญมี ศรีเจริญ	0913511395	นายสุรชัย เนียนนบ
13	กั้นตรอม	เวียงเอกฟาร์ม	161 13	431528	1613980	เครือข่ายพืชไร่	นายโพธิ์พันธ์ มีวงศ์	0856370775	นายณรงค์ฤทธิ์ สุสาบุญ
14	โพธิ์กระสังข์	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงตำบลโพธิ์กระสังข์	5 9	429507	1616952	เครือข่ายพืชไร่	นายประสิทธิ์ จันทน	0903784346	นายณรงค์ฤทธิ์ สุสาบุญ
15	สี	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง	13 8	438916	1614299	เครือข่ายพืชไร่	นายบุญเลิศ อ่อนสุวรรณ	0899177596	นายบุญชู ลาสูน
16	สี	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง	63 11	440622	1617821	เครือข่ายพืชไร่	นายอุดมศรี โพธิ์สาร	0899177596	นายบุญชู ลาสูน
17	โนนสูง	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง	4 8	433850	1613995	เครือข่ายพืชไร่	นางศศิธร ศรีภักดิ์	0862534369	นายบุญชู ลาสูน
18	ห้วยจันทร์	สวนรักษาสาร	25/1 12	431186	1608056	ทุเรียน	นายสมภาร ทองสวัสดิ์	0819992027	นายณรงค์ฤทธิ์ สุสาบุญ

แผนที่การเดินทาง

แผนที่ตั้ง ศพก. หลัก

ประธาน ศพก. หลัก

